

FINSPÅNG

Riktlinjer för upphandling och inköp

Antagen av Kommunfullmäktige 2019-05-22 (§80)

Datum 2018-05-31
Dnr KS.2018.0635
Versionsnummer 1.0

Riktlinjer för upphandling och inköp

Finspångs kommun
612 80 Finspång
Telefon 0122-85 000 • Fax 0122-850 33
E-post: kommun@finspang.se
Webbplats: www.finspang.se

Innehåll

Sammanfattning	1	1. Upphandling är verktyget för den <i>goda affären</i>	4
Omfattning	2	2. Upphandling ska ge effektiva offentliga inköp	4
Mål med upphandlingsverksamheten	2	3. Upphandling ska ge en mångfald av leverantörer och väl fungerande konkurrens	4
Organisation och ansvar	2	4. Upphandling och avtalsuppföljningar ska göras rättssäkert	5
Inköp, processer och upphandlingsformer	3	5. Upphandling ska främja innovation och alternativa lösningar	5
Upphandlingsformer	3	6. Upphandling ska vara miljömässigt och ansvarsfull	6
Förenklad upphandling	3	7. Upphandling är det strategiska verktyget för socialt hållbart samhälle	6
Öppen upphandling	3	Relaterade dokument	7
Ramavtal	3		
Koncessioner	3		
Direktupphandling	3		
Samordnade upphandlingar	4		
Inriktningsmål för upphandlingsarbetet	4		

Sammanfattning

Upphandling är inte ett isolerat område utan påverkar och påverkas av många områden i den offentliga verksamheten. Att använda upphandling för att åstadkomma förändringar i samhället utanför de rent ekonomiska och affärsmässiga områden har blivit ett allt vanligare verktyg i offentlig verksamhet.

Regeringen gav 2016 Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att ta fram en nationell upphandlingsstrategi. Denna presenterades hösten 2017 som ett led i arbetet med att utveckla de offentliga upphandlingarna. Den nationella upphandlingsstrategin innehåller tips och råd om hur upphandlande myndigheter och enheter kan arbeta för att utveckla sitt strategiska arbete med offentliga inköp.

Dessa riktlinjer är framtagna med inspiration från den nationella upphandlingsstrategin.

Den nationella strategin är uppdelad i sju inriktningsmål. Finspångs kommun tar fasta på och låter dessa mål utgöra en naturlig uppdelning och genomsyrar kommunens policy och riktlinjer för upphandling.

Styrdokument för inköp och upphandling består dels av en policy, beslutad av kommunfullmäktige, som anger ton och riktning samt dessa riktlinjer som ger vägledning om hur policyn ska tillämpas i praktiken.

Omfattning

Dessa riktlinjer beskriver hur Finspångs kommun och helägda bolag ska genomföra upphandling och inköp i enlighet med kommunens policy. Upphandlingar och inköp ska verka för långsiktiga och strukturella förändringar i ekonomisk, social och ekologisk hållbar riktning samt tillhandahållande av välfungerande avtal för varor, tjänster, byggtreprenader och koncessioner. Samtliga medarbetare i kommunen ska inom sina verksamheter ansvara för att policy och riktlinjer efterlevs.

Mål med upphandlingsverksamheten

Upphandling är ett strategiskt verktyg som ska bidra till att kommunens mål uppfylls och att kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt. Det är en förutsättning att den styrning som finns i Finspångs kommun präglar upphandlingarnas utformning och innehåll. Inköp ska göras med hänsyn till livscykelkostnad och upphandlingar ska genomföras på ett affärsmässigt sätt, med hänsyn till både kvalitet och kostnad. Finspångs kommun ska uppfattas som en bra affärspartner och upphandlingsarbetet ska värna om en sund konkurrens. Alla inköp i Finspång ska följa gällande lagstiftning och samverka med andra av kommunfullmäktige antagna styrdokument.

Organisation och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för samordning och styrningen av all upphandling inom kommunen och ansvarar för revidering av riktlinjerna. Varje sektor och bolag ansvarar för sitt inköpsbehov samt att beslut om att upphandla fattas på behörig nivå enligt gällande delegationsordning. Kommunens funktion för upphandling och inköp har till uppdrag att:

- ansvara för upphandling av kommun- respektive koncerngemensamma avtal, specifika upphandlingsobjekt samt samordning av upphandlingsbehov. För entreprenadupphandlingar finns dock särskilt riktat ansvar enligt nedan.
- vara ett stöd till verksamheten vid upphandlings- och inköpsfrågor,
- bidra till att öka kunskapen om den goda affären,
- arbeta såväl strategiskt som taktiskt för att stärka Finspångs kommuns kontroll över inköpsprocessen.

Ansvar för entreprenadupphandlingar ligger på upphandlande sektor/bolag, dock inom ramen för kommunens processer och rutiner.

Kommunens anställda är skyldiga att känna till och använda gällande avtal för att säkerställa hög avtalstrohet. Varje chef ansvarar för att ingångna avtal följs och att inköp görs enligt kommunens inköpsprocess. Alla medarbetare ska känna till hur kommunens inköpsbehov tillgodoses och ha tillräcklig kunskap om kommunens rutiner för upphandling. Funktionen för upphandling och inköp ska löpande ta fram uppgifter gällande leverantörstrohet för respektive sektor. Bolagen ansvarar själva för att ta fram uppgifter gällande leverantörstrohet.

Användarfokus och väl analyserade behov ska ligga till grund för all upphandling. Det är varje sektors och bolags ansvar att kartlägga sina respektive behov, att kravställa efterfrågad vara/tjänst samt att ha viss kunskap om marknaden. Behovets omfattning ska beräknas utifrån

en livscykelkostnad, det vill säga de kostnader som uppkommer i samband med inköp, drift och avveckling.

Inköp, processer och upphandlingsformer

Inköp – avser alla köp av varor, tjänster samt byggtreprenader som görs inom Finspång kommun.

Inköpsprocessen – avser hela kedjan från behov till beställning, där upphandling är en del.

Upphandling – avser alla de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggtreprenader genom tilldelning av kontrakt över direktupphandlingsgränsen.

Upphandlingsprocess – avser hela kedjan från marknadsundersökning, upprättande av förfrågningsunderlag till tecknande av avtal.

Upphandlingsformer

Förenklad upphandling

En upphandling där värdet av det som upphandlas understiger ”tröskelvärdet” för närvarande 2 096 097 SEK (2018). Upphandlingen ska annonseras i nationellt databas och anbudstiden ska vara ”skälig”.

Öppen upphandling

En upphandling där värdet av det som upphandlas överstiger ”tröskelvärdet” för närvarande 2 096 097 SEK (2018). Upphandlingen ska annonseras i både europeisk och nationell databas och anbudstiden ska vara minst 30 dagar.

Ramavtal

Vid både öppen och förenklad upphandling tecknas avtal. Ramavtal tecknas efter upphandling av både varor och tjänster, i första hand inom frekventa områden med stora kvantiteter och flera användare, samt vissa kapitalvaror. Vid inköp (avrop) från befintliga ramavtal har hänsyn redan tagits till LOU. Beroende på eventuell ”fördelningsnyckel” kan avrop ske antingen direkt eller enligt rangordning eller genom en konkurrensutsättning av avtalsleverantörerna. Inköp (avrop) ska ske skriftligen genom rekvisition eller annan dokumentation som uppfyller kraven på en tillfredsställande internkontroll.

Koncessioner

Lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK) gäller vid upphandling av bygg- och tjänstekoncessioner. Koncession innebär att leverantören får i uppdrag av upphandlande myndighet att utföra tjänster åt tredje man. Leverantören tar verksamhetsrisken och ersättningen utgörs av rätten att nyttja byggnadsverket eller tjänsten och ta betalt av tredje man. LUK har inga detaljerade regler utan upphandlande myndighet kan fritt organisera förfarandet så länge de grundläggande principerna och övriga bestämmelser följs. Kommunens funktion för upphandling och inköp ansvarar för att ge stöd till verksamheten vid upphandling enligt LUK.

Direktupphandling

I de fall giltiga avtal saknas kan direktupphandling genomföras om det totala värdet för det som ska upphandlas understiger direktupphandlingsgränsen under ett kalenderår. Om behovet är återkommande ska totalbeloppet beräknas utifrån förväntad avtalsperiod. Speciella

riktlinjer finns framtagna avseende direktupphandlingar som ger detaljerat stöd i genomförandet. Dessa riktlinjer ska alltid följas och dessa ska genomföras i enlighet med Lagen om offentlig upphandling (LOU) och de allmänna principerna om likabehandling, proportionalitet, transparens, icke-diskriminering och ömsesidigt erkännande.

Samordnade upphandlingar

Kommunen ska eftersträva att teckna kommungemensamma avtal i de fall behov finns hos flera sektorer. En gemensam förfrågan mellan bolagen och kommunen ska ske inför alla upphandlingar så att alla parter ges möjlighet att delta.

I de fall möjligheter finns till samarbete med andra kommuner och till exempel regionen i upphandlingsärenden ska dessa möjligheter tas till vara.

Inriktningsmål för upphandlingsarbetet

Upphandlingsarbetet ska präglas av strategiska beslut utifrån nedanstående rubriker:

1. Upphandling är verktyget för den goda affären

Kommunen, dess tjänstemän och verksamheter ska öka kunskapen om upphandling som säkerställer en god affär bland alla som är delaktiga.

Upphandling används som ett verktyg för att nå verksamhetens mål, utveckla välfärden och ta ett samhällsansvar.

Kommunfullmäktige ska säkerställa att kommunen har tillräckliga resurser för att kunna leva upp till policyn.

2. Upphandling ska ge effektiva offentliga inköp

God inköpskompetens är en förutsättning för goda affärer. Personer i nyckelpositioner ska regelbundet ges möjlighet att fortbilda sig inom dessa områden.

Inom ramen för kommunens inköpsorganisation hålls utbildningar i frågor som rör upphandling och upphandlingslagstiftning.

Kostnader ska beaktas brett ur ett livscykelperspektiv.

Satsningar ska göras för att på sikt övergå till en elektronisk inköpsprocess.

3. Upphandling ska ge en mångfald av leverantörer och väl fungerande konkurrens

Internt ska byggas en kultur som skapar trovärdighet för upphandlingar och konkurrens där förberedelsearbete och dialog värdesätts.

Sektorer, enheter och bolag som genomför upphandlingar ska föra en god dialog före, under och efter upphandling för att öka förståelsen för den upphandlande aktörens specifika behov, samt vilka lösningar som marknaden kan erbjuda.

Upphandlingar och upphandlingsarbete ska präglas av tydlig och god information, vägledning och tydliga spelregler för både större och mindre företag samt idéburna organisationer.

Upphandlingsunderlag ska formuleras på ett sätt som uppmuntrar företag och organisationer att lägga anbud och erbjuda nya och innovativa lösningar.

Upphandlingar ska genomföras med höga ambitioner att inkludera ett leverantörsperspektiv.

Utländska leverantörer ska ges möjlighet att delta i upphandlingar med hjälp av hänvisningar till internationella standarder eller märkningar.

Små och medelstora företag ska ges information om hur ett upphandlingsförfarande går till och vilka affärsmöjligheter som finns. Av praktiska skäl kommer detta att ske främst med det lokala näringslivet.

Kommunens ambition är att föra en nära och löpande dialog med det lokala näringslivet.

Upphandlingar ska om möjligt delas i mindre delar för att öka möjligheterna för små och medelstora företag att konkurrera på lika villkor om offentliga kontrakt. Helhetens kostnadseffektivitet ska alltid beaktas.

Vid upphandling ska nya och innovativa modeller prövas och utvärderas. Ett exempel på detta är idéburet offentligt partnerskap (IOP). Dessa partnerskap ingås med lokala idéburna organisationer som speglar en mångfald av samhället och som jobbar med demokratiska värderingar. Partnerskapen kan vara en viktig kraft i arbetet med värderingar, jämställdhet och jämlikhet samt mångfald. Idéburna organisationer är dessutom en röstbärare för grupper i samhället som annars kan ha svårt att komma till tals.

4. Upphandling och avtalsuppföljningar ska göras rättssäkert

Kommunen ska förhindra förekomsten av korrupktion, mutor och andra otillbörliga förmåner genom interna riktlinjer avseende korrupktion och mutor.

Medarbetarna ska ges rätt kunskap för att undvika jäv eller korrupktion. I detta arbete ska kommunen ta stöd från till exempel Institutet mot mutor och Upphandlingsmyndigheten.

Upphandlingar och upphandlingsarbete ska präglas av öppenhet och kommunikation vilket minskar missförstånd och onödiga rättsprocesser.

Sektorer, enheter och bolag som genomför upphandlingar ansvarar för sina egna avtal. Funktionen för upphandling och inköp ansvarar för kommungemensamma avtal och förlängning av dessa. Arbetet med förvaltning och uppföljning bör starta under upphandlingsfasen där rätt förutsättningar skapas.

Kommunen ska ha en hög ambitionsnivå avseende avtals- och upphandlingsuppföljningar. Till stöd för detta finns kommunens upphandlingssystem samt stödmaterial och stödverktyg hos Upphandlingsmyndigheten. En systematisk uppföljning av ingångna avtal säkerställer att kvalitet och pris på varan/tjänsten håller avtalad nivå, att skattemedel används på bästa möjliga sätt samt att relationen mellan köpare och leverantör är affärsmässig. Avtals- och upphandlingsuppföljningar sker inom ordinarie internkontroll.

5. Upphandling ska främja innovation och alternativa lösningar

Kommunen ska använda innovationsupphandlingar som en del av verksamhetsutvecklingen.

Innovationsupphandlingar kan vara mer resurskrävande än traditionella upphandlingar men genom samarbete och genom att nyttja möjligheter till finansiellt stöd, exempelvis genom Vinnova, minimeras riskerna och ger större inflytande i egenskap av beställare.

I kommunens upphandlingar ska krav på funktion ställas i högre omfattning än specifika krav på varor eller tjänster. Detta öppnar möjligheter för att tillvarata leverantörers idéer och specialkompetensen om utveckling.

6. Upphandling ska vara miljömässigt och ansvarsfull

Kommunens upphandlade leverantörer ska bidra till att kommunens miljö- och klimatmål liksom de nationella miljömålen uppnås. I kommunens upphandlingar ska miljökrav alltid ställas. En bedömning ska genomföras gällande vilka specifika miljökrav som är relevanta att ställa.

Hänsyn ska tas till livscykelperspektiv vid inköp av varor. Exempelvis kan krav på energimärkning av en viss klass ställas, eller att varan ska kunna återvinnas när den kasseras. Detta säkerställer att hänsyn tas till varans hela livslängd.

Krav ska särskilt följas upp i de upphandlingar där miljöpåverkan är centralt, till exempel om krav ställts på fossilfritt drivmedel i upphandling av en transporttjänst, så ska det kontrolleras vad som tankas. Ansvaret för uppföljning ska tydligt anges i tecknade avtal.

Till hjälp vid kravställning kan Upphandlingsmyndighetens bibliotek av miljökrav och djurskyddskrav användas.

7. Upphandling är det strategiska verktyget för socialt hållbart samhälle

I upphandlingar ska alltid sociala krav ställas. Vilka sociala, etiska och arbetsrättsliga villkor som är aktuella i respektive upphandling bedöms utifrån vilken vara, tjänst eller byggentreprenad som ska upphandlas. Sociala villkor i upphandlingar kan exempelvis vara lika möjligheter och rättigheter för kvinnor och män, sysselsättningsmöjligheter, social integration, rättvis handel och arbetstagares rättigheter. Genom att ställa dessa krav på leverantörer vid upphandling motverkas social dumpning och social hållbarhet främjas. Kommunens leverantörer och dess underleverantörer ska fullgöra sina skyldigheter avseende skatter och socialförsäkringsavgifter.

Finspång är en Fairtrade City och detta ska återspeglas i kommunens upphandlingar genom att krav på rättvis handel, Fairtrade eller motsvarande, ska ställas där förutsättningar finns på marknaden.

Upphandlingsarbetet ska ta hänsyn till kommunens inriktningsdokument - Tillgänglighetspolicy, Kost och måltidspolicy, Personalpolitiskt program samt Integrationsstrategi.

Att ställa krav på ökad digitalisering är ett mål utifrån ett tillgänglighetsperspektiv i våra externa informationskanaler. Det kan exempelvis handla om kravställning på webbblösningar som bidrar till att optimera webbplatsen och göra innehållet åtkomligt, oberoende av webbläsare och skärmstorlek.

Arbetstagare som utför arbete i andra länder än Sverige ska göra detta under förhållanden som är förenliga med ILO:s kärnkonventioner.

Vid upphandling ska möjligheten utnyttjas att utföraren erbjuder praktik eller lärlingsplats till långtidsarbetslösa med rätt kompetens eller till unga arbetslösa. Möjligheten till att motverka en könssegregerad arbetsmarknad ska även den utnyttjas. Detta syftar till att öka anställbarheten hos individen samt öka sysselsättningen med offentlig upphandling som verktyg.

Relaterade dokument

Lag (2016:1145) om offentlig upphandling

Lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

Lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Finspångs kommuns policy för upphandling och inköp

Finspångs kommuns riktlinjer för direktupphandlingar.

Finspångs kommuns Kost och måltidspolicy

Finspångs kommuns Miljöpolicy

Finspångs kommuns Tillgänglighetspolicy